

SERGEY YESENİN'İN "BEYAZ SU'DA" ADLI ESERİNİN ANALİZİ

ANALYSIS OF SERGEY YESENIN'S STORY "BY THE WHITE WATER"

Leyla Çiğdem DALKILIÇ

Doç.Dr., Leyla Çiğdem Dalkılıç, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı öğretim üyesi, lcdalkilic@ankara.edu.tr

İpek KIRKAVAK

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Slav Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Rus Dili ve Edebiyatı, ipekkirkavak@gmail.com

10.33537/sobild.2022.14.1.8

Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih: 10.12.2022
Kabul edildiği tarih: 10.01.2023
Yayınlanma tarihi: 31-01-2023

Article Info

Date submitted: 10.12.2022
Date accepted: 10.01.2023
Date published: 31-01-2023

Anahtar sözcükler

Yesenin; Düzyazı; Söz sanatları, Gümüş çağı, Rus edebiyatı

Keywords

Yesenin; Prose; Rhetoric, Silver age, Russian literature

Öz

Rus edebiyatında Gümüş Çağın en parlak kişiliklerinden olan ve ortaya koyduğu eserler ile Rusya'da şiir sanatının önde gelen isimlerinden biri olan Sergey Yesenin (1895-1925) iki yüz ellinin üzerinde şiir, kırkın üzerinde anlatı şiiri kaleme almış, bu edebi türlerin dışında düz yazı türünde de eserler vermiştir. Bu eserlerinden bir tanesi de Türkçeye "Beyaz Su'da" olarak çevirebileceğimiz "У белой воды" (U beloy vodi) adlı hikâyesidir. Hikâyede yazar eşinin dönüşünü bekleyen kadın kahramanın ruhsal ve fiziksel acılarını anlatmaktadır. Hikâye, herhangi bir mesaj verme amacı gütmeyen olağan şekilde aktarılmaktadır. Ancak yazar hikâyede anlatımı kuvvetlendirmek ve anlatılmak istenen düşüncelerin ifadesel gücünü arttırmak adına söz sanatlarına başvurmuştur. Eserde kullanılan benzetme, metafor ve betimler anlatımı kuvvetlendirirken, semboller, imgeler ve örtmeçler okura doğrudan ifade edilmeyen durum, kişi ve olayları canlı bir şekilde zihninde canlandırma amacı taşımaktadır. Bu çalışmada daha önce Rusçadan Türkçeye çevirilmemiş bir eser olmakla birlikte incelenmemiş olan "Beyaz Su'da" adlı hikâyenin özünün anlaşılması, eserde kullanılan söz sanatlarının analiz edilerek incelenmesi amaçlanmaktadır.

Abstract

Sergey Yesenin (1895-1925), one of the brightest personalities of the Silver Age in Russian literature and one of the leading names in the art of poetry in Russia with his works, wrote over two hundred and fifty poems and over forty narrative poems, apart from these literary genres, he has works written in prose as well. One of these works is the story "У белой воды" (U beloy vodi), which we can translate into Turkish as "By The White Water" (U Beloy vodi). In the story, the author describes the spiritual and physical pain of the heroine who awaits the return of her husband. The story is told as it is, without the intention of giving any message. However, the author uses rhetoric in order to strengthen the narrative in storytelling and to increase the expressive power of the ideas to be told. While the similes, metaphors and figures used in the work strengthen the narrative, symbols, images and euphemisms aim to vividly visualize situations, people and events that are not directly expressed to the reader. In this study, it is aimed to understand the essence of the story called "By The White Water", which has not been studied before and has not yet been translated from Russian to Turkish, also to analyze and examine the rhetoric used in the work.

Giriş

Rusya'da ve dünya edebiyatında şiir sanatının önde gelen isimlerinden biri olarak kabul edilen Sergey Yesenin (1895-1925) Rus edebiyatı Gümüş Çağının önemli temsilcileri arasında yer alır. XX. yüzyılın ilk yirmi yıllık zaman diliminin adlandırıldığı bu dönemde, sembollerle anlatılan XX. yüzyılın şiirlerinde söz, her şeyden önce şairin tüm dünyayı kucaklayan ruhunun dile getirilmesinde bir araç görevi gördüğünden büyük önem kazanır. Bu bakımdan sözcükleri yorumlayabilmek için yazarı ve anlattıklarını iyi analiz edebilmek gerekmiştir, çünkü sözcükler yazarların bakış açısından bakıldığında artık çok daha anlamlı bir hale bürünmüşlerdir. Yesenin, Dostoyevskiy'nin XIX. yüzyılda ortaya attığı '*Dünyayı güzellik kurtaracak*' savına göndermede bulunarak '*Dünyayı söz kurtaracak*' ifadesiyle dönemin şiirinde sözün önemini vurgular (Şubnikova-Gusaeva, 2001, s. 3 akt. Korbek, 2006, s. 15).

Bu zaman dilimi içerisinde Rus edebiyatında akmeizm, fütürizm, realizm, sembolizm, imgecilik gibi şiir akımları da eş zamanlı olarak kendini gösterir. 1860'lı yılların sonları ile 1870'li yılların başında Fransa'da öncelikle bir yazınsal akım olarak ortaya çıkan sembolizm, doğrudan göstergelerle aktarılmayan, gösteren yani sembol aracılığıyla nesneyi adlandıran bir şeyin başka bir şeyi temsil etmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Rusya'da 1919 yılında Voronej'de çıkan Siren (Sirena) dergisi ve aynı yılın şubat ayında Sovyet Ülkesi (Sovetskaya strana) adlı gazetede kendisi gibi birkaç şairin şiirlerinin yayınlanmasıyla ortaya çıkan imgecilik (imajizm) akımı ise Korbek'e göre, doğrudan Yesenin'in çalışmalarında yer bulur (2006, s. 16, 35). Yesenin imgeciliğinde imge, kendi gördüğü gerçeği yansıtır, yazar imgeyi duygu ve düşüncelerini canlı coşkulu betimlemelerle aktarabileceğini, ancak bu şekilde doğa betimlemelerinin estetik amacına ulaşabileceğini varsaydığı bir araç olarak görür (Korbek, 2006, s. 36). Şiirlerde belirgin bir şekilde yer eden bu akımlar yazarın şiirlerinin yanı sıra, düz yazı eserlerinde de söz sanatları olarak kendini gösterir.

Düz yazı türünde verdiği örneklerde tıpkı şiirlerinde olduğu gibi yazar, kullandığı sözlerle, kişiliğini ve sanatının eşsizliğini yansıtır. Bu kendine özgü söz kullanım durumu Türkçeye "Beyaz Su'da"¹ olarak çevirebileceğimiz hikâyesinde yer eden söz sanatları ile de kendisini ortaya koymaktadır. Yesenin vatan, devrim, sosyal-demokrat düşünceli konuların yanı sıra doğa, köy

yaşamı, aşk, mutluluk gibi temaları da işlemiştir. Bu dönemin şiir anlayışında görülen insan, tanrısallık-şeytansallık, güzellik-çirkinlik, iyilik-kötülük, maneviyat-maddiyat, gerçek-yalan gibi birbirine zıt, ikilemlerle konular da esere yansımıştır. "Beyaz Su'da" adlı eserinde yazar, hem insan doğasındaki bu ikilemlere yer vermekte hem de insan ve doğa arasındaki benzerliklere değinmektedir.

Eserinde kullandığı doğa ve insan temalarıyla, kendinden önceki birçok düşünür ve sanatçının da üzerine düşündüğü gibi doğa ve insan arasındaki ilişkiyi anlamayı amaçlayan Yesenin, bunu doğa ve doğadaki varlıklar ile insan arasındaki bağdan yola çıkarak sunmaya çalışır. Ancak bunu yaparken de üzerinde görüş birliğine vararak anlaşılabilir bir biçimde kahramanını nesnelleştirmez, yazar kendi duygu ve sözcükleriyle betimlediği doğayı ve kahramanı okuyucunun yargısına bırakır.

İki yüz ellinin üzerinde şiir, kırkın üzerinde anlatı şiiri kaleme almış, bu edebi türlerin dışında düz yazı türünün örneklerinden olan "Beyaz Su'da" adlı hikâyenin sembolizm ve imgecilik akımlarının etkisi altında nasıl şekillenerek kullanılan söz sanatları ile zenginleştirildiği incelenecektir. Ayrıca bu bağlamda daha önce Türkçeye çevrilmemiş ve Türk dilinde incelemesi yapılmamış olan bu eserin özünün anlaşılabilmesi açısından da kullanılan söz sanatları dikkate alınarak analiz edilecektir. Çalışmada önce hikâyenin özü aktarılacak, ardından analiz ve inceleme kısmına geçilecektir.

Hikâyenin Özü

Yesenin'in "Beyaz Su'da" adlı eserinde Palaga bir Rus köyünde çok sevdiği kocası Korney ile yaşamaktadır. Ancak eşi balıkçılık ile geçindiğinden yaz ortasından, Slavların halk takviminde 29 Haziran'da (12 Temmuz) kutsal havailer Peter ve Paul'un anıldığı Petrus gününden (Petrov den) itibaren kış soğukları başlayınca kadar avlanabilmek adına diğer balıkçılarla birlikte evden ayrılır. Palaga genç bir kadındır ve güçlü, kuvvetli olan kocasını sevmektedir. Kocasının uzun süreli yokluğu için kemirmekte, eşi yanında olmadığı zaman içinde uyanan şehvet duygusundan, kendisini saran ateşten kurtulamamanın ıstırabını da yaşamaktadır. Bir gün evinin yakınındaki kum adasına bir sandalın yanaştığını, bu sandalın içinde bir erkek olduğunu ve kumun üzerinde bir işle meşgul olduğunu görür. Palaga kendisinin de anlayamadığı bir karar vererek evinin oradaki iskeleye bağlı sandalı çözer ve adamın olduğu adaya varır. Adam kumda midye toplamaktadır. Adam ile

¹ Esasında eserin başlığı çok anlamlıdır. Bunun nedeni "Beyaz Su'da" ifadesinin hem ütopik bir yer adını karşılıyor olabileceği hem de sadece belirli bir suyun kenarını yansıtarak bir yere işaret edebilmesinden kaynaklanmaktadır. "Beyaz Su'da" ifadesi başlıkta ve metin içerisinde iki ayrı yerde coğrafik isimlere özgü şekilde büyük harfle verilirken, diğer kısımlarda birkaç kez küçük harflerle aktarılmaktadır. Bunun yanı sıra, metin içerisinde su kelimesine atfen nehir ve göl isimlerinin de kullanılıyor olması başlığın çevirisinin birkaç alternatifini olabileceğini göstermektedir. Bu bakımdan coğrafik yer adı olarak "Beyaz Su'da", bir yere işaret ediyor olması açısından "Beyaz Su'nun Kenarında" veya "Suyun/Nehrin Kenarında" gibi seçenekler de mümkündür. Bu çalışmada bütünlük sağlamak açısından başlıkta tercih edilen çeviri kullanılmaktadır.

göz göze gelince korku duyar ve içindeki tutku arzusu bir anda kaybolur. Yaptığından dolayı kendine kızarak oradan hemen uzaklaşır. Elbisesini çıkarmadan saldan iner, üstü ıslak bir şekilde eve girer. Hemen ikonaların bulunduğu raftan bir mum alıp yakarak dua etmeye başlar. Olayın yaşandığı gün sonbahar döngüsüne girildiği Slavların halk bayramı olan İlya Gün'ünün (İlin den) (22 Ağustos) arifesidir. Günahlarından arınmak için ettiği dualardan sonra uyumak üzere yatağa girdiğinde kontrol edemediği, korktuğu duygular bedeninde yeniden belirir. Ertesi günün sabahı, sabah ayinine katılmak için evinin 6 km uzağında bulunan köydeki kiliseye yol alır. Kilisede evde de olduğu gibi tek bir şey için dua eder o da kocasının eve dönebilmesi için soğukların başlamasıdır. Eve dönüş yolunda daha önce adada gördüğü adam, kadının kim olduğunu öğrenerek peşinden gider ve yolda kendisine yetişir. Kadının ne yaptığını, kim olduğunu, eşi olmadan zorlandığı şeklindeki konuşmalarla söze başlar. Aralarındaki ufak flörtleşmeden sonra Palaga, adamın kendisini ziyaret edebileceğine ilişkin teklifini önce kabul eder, ancak adam kendisine yaklaştığında bundan korkar ve adamın suratına bir tokat atar, sonrasında adamın bir anlık şaşkınlığından faydalanıp ondan kaçır, çavdar tarlasına saklanır. Karanlık çöktüğünde evine gitmek üzere yola koyulur, günah işlemediği için kendinden memnundur ancak eve vardığında adamın kendisini beklediğini görür ve şaşkınlıktan donakalır. Palaga adamdan kaçamayacağını anlar, adam kadını yere düşürür, Palaga korkudan dudağını ısırır ve dudağından çenesine yayılan bir kan akıntısı başlar. Bu durum adamı daha da kızdırır, önce ümit verdiği sonra da anlamsız davrandığı için kadını pataklar. Yüzünde beliren kanlardan korktuğu için de kadını orada bırakıp kaçır. Güneşin doğuşuyla birlikte kendine gelen Palaga, suyun kenarına varıp yüzündeki kuruyan kanları temizler. Yine bir günah işlememenin gönül rahatlığı ile evine girer. Nihayetinde soğuklar başlar, kış gelir. Palaga kocasını karşısında görünce büyük bir hayal kırıklığına uğrar. Güçlü kuvvetli kocası gitmiş yerine hastalıktan çökmüş, zayıflamış, güçten kuvvetten düşmüş, çelimsiz bir adam gelir. Palaga eşi hasta olduğundan beklediği o birliktelik gerçekleşmez. Zaman geçer Palaga fiziksel ve ruhsal olarak çöküntüye uğrar. Nehir buzla kaplanmaya başladığından nehirdeki sandalları kıyıya çıkarmak gerekir. Palaga bunun için köyden polis memurunun oğlu Yurşka'yu tutar. Yurşka genç ve kuvvetlidir. Palaga etrafında onu gördükçe eski duygular içinde yeniden alevlenir. Eşi uyuduğu bir gece Yurşka'nın yanına giderek onunla birlikte olur. Neler olduğunu tam anlayamayan Palaga, bir şeyleri kaybettiğini, içinde bir boşluk belirdiğini hisseder. Gün ağarıncaya kadar pencerenin önünde oturur, anlamsız boş gözlerle donmuş, üzeri kar kaplamış suya bakar. Kendine geldiğinde ise, birden içinde bulunduğu yeri terk etme isteği doğar, kapıyı

açarak eşikte durur, yaralarını yıkadığı karla kaplı nehre bakar. O zaman ne kadar mutlu olduğunu adamdan gelen darbelere nasılda bedeniyle karşı koyabildiğini hatırlar. Yanında duran köpeğe birden sarılarak ağlamaya başlar. Köpek şaşırır da ağlayan kadınla birlikte ulumaya başlar. Uluması Palaga'nın ağır bir kaybın çığılığı gibi acı acı ağlamasıyla havaya karışır (Yesenin, 2014, s. 595-602).

Hikâyenin Analizi

Bu hikâyeyle Yesenin esasında sadece sadakat olgusunun dışında birçok konuya da değinmektedir. Bunlar arasında bireylerin ahlaki eylemleri ve bunların sonuçları bir kenara, dini ve toplumsal normlar doğrultusunda bireyin içinde yaşadığı iç savaş ile doğasına karşı gelememesi, doğru eylemlerle geçirilmiş bir yaşamdaki doğruluk, adaletsizlik veya dengesizlik arasındaki ince çizgileri de yazar herhangi bir şekilde yorumlamadan yorumu okuyucuya bırakarak sunmaktadır. Rus yazar L.N. Tolstoy'un "Anna Karenina" gibi eserlerde açıkça kadın üzerinden ahlaki yaşamın nasıl olması gerektiğini dile getirmedi, erdemli bir kadının nasıl olması gerektiğine dair herhangi bir resim çizmeden, hikâyenin Rus kültürünün ve düşünce yapısının birçok özelliğini yansıttığını, bunun da birçok zıt yaklaşımlarla eserde sunulduğunu söylemek mümkündür.

Bu zıtlıklardan ilki eserin ismine de yansımış olan su temasının ön planda olduğu Belaya voda (Beyaz su) ifadesinde yatmaktadır. Eserde su kütlmesini ifade etmek için yazar, göl, nehir ve ütöpik bir yere işaret eden coğrafik bir adlandırma kullanmaktadır. Yazarın bu sözcüğü coğrafik bir adlandırma olarak kullandığını ise, metnin kimi yerlerinde küçük harflerle bu ifadeyi aktarırken iki yerde belirgin olarak cümle içerisinde büyük harfle kullanmasından anlıyoruz. Belaya Voda veya Belavodye (Beyaz Su), eski inananların² söylencelerinde geçen ve eski Slav geleneklerinin tam anlamıyla korunduğu, Hristiyanlık karşıtı hiçbir görüşün olamayacağı Rusya'nın doğusunda olduğuna inanılan efsanevi bir ülkedir (Maltsev, 2002, C. 4, s. 534-535). XVII. ila XIX. yüzyıl Rus halk efsanesine ait ütöpik bir özgürlükler diyarı olan bu yer, Rus sözlükbilimci Vladimir Dal'in "Yaşayan Büyük Rus Dilinin Açıklayıcı Sözlüğünde" (*Tolkoviy slovar jivogo velikorusskogo yazıka*) "yerleşimi olmayan, ıssız, özgür toprak" olarak tanımlanır (Dal, 1880-1882, s. 158). Coğrafik bir adlandırma olarak ifadenin geçtiği yerler incelendiğinde her iki durumda da Palaga'nın yaşadığı yerin bir nevi evinin olduğu alan tarifinin yapıldığını anlıyoruz. Bu bakımdan eser adının büyük harfler kullanıldığı yerler, bu alanların kadın kahraman için bir evden öte, özgürlüğünün olduğu bir yaşam alanı olduğunu göstermektedir. M. Dudareva'ya göre yazarın bu ismi

² Rus Ortodoks Kilisesi tarihinin Eski İnananları ya da Eski Ritüelcileri, 1652 ve 1666 arasında Moskova Patriği Nikon tarafından tanıtılan kilise reformlarına karşı bir protesto olarak resmi Rus Ortodoks Kilisesi'nden 1666 sonrasında ayrılan topluluğa verilen isimdir.

seçmesinin nedeni, araştırmacıların belirttiği üzere, Yesenin'in bir zamanlar gerçekten var olan, içinde yüzdüğü bir göl olması ve bu nedenle bu ismi seçmesidir. İkinci seçenek olarak ise, bu ismin ütöpik ülkeye işaret etmesinin yanı sıra, mekansal-alansal anlamında saklı olduğu varsayılmaktadır. Yazarın "u"³ (y) edatını kullanması tesadüf değildir. Bununla kadın kahramanın hayatını ikiye bölmektedir. Palaga zamanının çoğunu evin içinde değil evin bulunduğu su kenarında, dış mekânda geçirmektedir (2030, s. 12-14). Kahramanın yaşam akışı ile ilintili olan suyun varlığı, Palaga'nın her defasında evin dış mekânında yaşadığı durumlara paralel olarak değişiklik göstermektedir.

Bu bakımdan su ile kadın kahraman arasında sıkı bir bağlantı bulunmaktadır. Coğrafik bir ad olarak kullanılmasının yanı sıra "Beyaz Su'da", metin içerisinde *göl*, *nehir* ve sadece *su* isimleri ile ifade de edilmektedir. Bu isim seçimlerinin Rus kültürü ve Slav halk geleneğindeki yerine bakmakta fayda vardır.

Rus kültüründe su, yaşam ve ölümü armağan eden, hayatın akışını ve sonsuzluğunun sembolü, yaşamın temel unsuru olarak kabul edilir. Su olgusu mitolojik bakış açısından insan için kullanıldığında yaşamın kaynağı olarak hayat ve ölüm, başka bir dünyaya geçiş ve bu iki dünya arasındaki sınır, insan algısındaki çift yönlülük durumlarına işaret eder. Bunun yanında insanların arındığı, temizlendiği bir yer olmakla birlikte su cini, deniz kızları gibi kötücül varlıkların yaşam alanını da kapsar (Kolesov vd., 2014, s. 113). Bu bakımdan su olgusu Rus kültüründe iyilik ve kötülüğün bulunduğu iki yönlü bir anlayışı yansıtır: saflık, temizlik, arınmaya karşılık hainlik, kir ve kirlenme algılarını barındırır. Bu ki yönlülük eserin başlangıç, süreç ve bitiş aşamalarında devamlı olarak kendini göstermektedir. Bu bakımdan söz konusu zıtlıklar hikâyenin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde belirgin olarak yer etmiştir.

Hikâyenin başlangıcında Palaga balık avına giden kocasını suyun kenarında olan evinin önünde bekler, su sakindir; ardından su yüzeyinde bir hareketlenme olur, yabancı bir adamın sandalı hareket yaratır, iki kişi arasında yaşananlar sonucunda Palaga'nın kocası dışında başkasına yakınlık göstermesi dayak yemesiyle sonuçlanır, dayağın izlerini su kenarına giderek temizler; son olarak da soğuklar başlar, kocası döndükten sonra bir yanlışın içine düşer. Yanlışını üstü kar kaplı donmuş su kenarında yine suyla temizler, hikâyeye yaptığı pişmanlıkla köpeğe sarılıp ağlamasıyla son bulur.

Yaşananlar bu üç evre çerçevesinden dahi ele alacak olursak, başlangıçta varlığı belirtilen su, Palaga için yaşam ve ölüm çizgisini temsil eder. Yaşam ve ölüm burada fiziki olmasından ziyade daha çok yeni başlangıçlar ve son buluşlar şeklindedir. Palaga yaşamaktadır ancak kocasının yanında bulunmayışı onda bir noktada bir bitişe doğru yol almakta olduğunu

gösterir. İstekleri ve düşünceleri arasında çatışma yaşamaktadır. Süreç aşamasında başka bir adama gösterdiği yakınlık kendisinin hırpalanması ile son bulur. Dayaktan yüzünde ve bedeninde kuruyan kanları su ile temizler. Bu evrede Palaga suda temizlenerek yeniden bir doğuş, temizlenme ve tazelenme işlemlerinden geçer (Beregova, 2013, s. 55). Şeytani atfettiği düşüncelerden kurtulmanın sevinci ile bir nevi yeniden doğar, kendini bulur. Ancak doğanın çağrısı daha kuvvetlidir. Eserin sonunda eşini aldatır ve bu yaptığından dolayı içinde bir şeylerin yok olduğunu anlar ve su kenarına giderek ağlar. Bu kısımda ise hem bir bitiş hem bir hayat vardır. Eserin başlangıç, süreç ve bitiş aşamalarına baktığımızda su hep vardır. Bu açıdan su sadece fiziksel anlamda kiri değil, ruhani olarak da kötülüğü, karanlığı temizlemektedir ve yaşam ile ölüm, olumlu ile olumsuz olgular hep bir döngü içerisinde birbirini tekrarlamaktadır.

Beyaz suyun göl ve nehir olarak adlandırılmalarına ve bunun sebeplerine bakacak olursak, göl isminin kullanılması yukarıda da belirtildiği gibi, daha önce yazarın, gerçekten de böyle bir yerde yüzmüş olabileceğinden kaynaklanabileceği gibi, Rus anlayışı ve bakış açısına göre tanımında ikilem barındırdığı için de seçilmiş olabileceği düşüncesini doğurmaktadır. Buna göre, göl sazlıklarla, kamışlıklarla dolu olabileceği gibi, yosun ve çalılıkların bulunmadığı temiz su havzaları olarak tarif edilmektedir (Dal, 2014, s. 250). Göl ise, devamlı hareketin sembolü olan, bolluğun ve yaşamın özgürlüğünün değişmeden yer aldığı serbestçe hareket eden su akışıdır. Rus insanı için nehir, "onunla bir bütün olarak yaşadığı, onu beslediği, bir nevi halkın toplumsal maneviyatı ile doğrunun ve düzen duygusunun eğitimcisidir...Nehir, Rus toplumuna birlikte hareket etmeyi, beceri kazanmayı, düşünmeyi, diğerlerine karşı nasıl hareket edilmesi, ahlakı ve çıkarları göz etmeyi öğretmiştir" (Kolesov vd., 2014, s. 176). Bu açılardan bakıldığında su/nehir öğretici bir yerdir. İnsanlara, dersler veren öğretiler sunan yollardır.

Eserde Palaga'nın hem hata yaptığı hem temizlendiği alanlar olarak karşımıza çıkan su sembolü aracılığıyla iki yönlülüğün ortaya konduğu bir diğer durum da Palaga'nın eşini uğurladığı ve "günah" işlemeye yöneldiği günlerin adlandırılmasında görülür. İki günü de karşılaştırırsak sanki biri iyiyi diğeri ise kötüyü temsil etmektedir. Her iki gün de eserde su ile ilişkilendirilmiştir. Petrus gününde eşi suyla balık avına açılarak evden ayrılmıştır, İlya günü arifesi ise, Palaga'nın başka bir erkeğe yakınlık gösterdiği ancak ürkerek eve kaçtığı sırada sandaldan suya düşmesi ile üstünün islandığı gündür.

Aziz Petrus günü olarak adlandırılan, halk bayramının kökenleri aslında pagan dönemine dayanmaktadır. Haziran ayının son kutlanan bayramı olan bu günde doğanın tüm güçlerinin uyanması,

³ Rus dilinde "u" (y) edatı çok anlamlı olup yer-mekan söz konusu ise kenarında, yanında, önünde gibi anlamlar verebilir.

güneşin yüzünü göstermesi, sıcakların gelmesi kutlanırdı. Yüz gün dönümü şerefine çeşitli ritüel ve törenlerle kutlanan bu bayram, zamanla Hristiyanlığın kabulünden sonra, Hz. İsa'nın takipçilerinden olan azizler Petro ve Pavel'in anısına kutlanmaya başlanmıştır. Kilise, bu günü (29 Haziran (12 Haziran)) iki havarinin ortak şehitlik günü olarak kutlar ve gün kısaca Petrus günü adıyla anılır. Doğanın tüm gücüyle ortaya çıktığı Petrus zamanı, balıkçılık Slav inancına göre, Kutsal yazılarda yer alan kutsal bir uğraştır (Korfinskiy, 2011, s. 336). İlkbahara tam anlamıyla veda ve kızıl yazı, güneşi kucaklama, kutsama zamanıdır (Nekrolova, 1991, s.262). Ateşli hastalık ve havaleden, nöbetlerden kurtulmak, rahatlamak gevşemek için dua edilen özel bir gündür (Kotoviç ve Kruk, 2010, s. 202). Bu açılardan baktığımızda Petrus günü iyi yönleriyle ortaya çıkarken, İlyas günü ise, tıpkı Petrus gününde olduğu gibi doğanın tüm gücüyle ortaya çıktığı bir yaz gün döngüsü olmasına rağmen, işlenecek olan günaha işaret etmekte ve bunun tersi bir görüntü ortaya koymaktadır. Günümüzde İlyas günü, Doğu ve Güney Slavların, Yunanların, Gürcü ve Ortodoksluk inancını kabul etmiş diğer halkların geleneksel halk bayramı ve İlyas peygamberin anıldığı kilise günü olarak kabul edilir. 20 Temmuz'da (2 Ağustos) kutlanan bu günün kökenlerinin Hristiyanlık dönemi öncesi Slav mitolojisinde gök gürültüsü tanrısı olan Perun'a dayandığı ifade edilir (Dmitriev ve Dımçenko, 2010, s. 12). Rusya'da saygı duyulan bir kilise bayramı olmasına rağmen, çok özel ve şaşalı törenler yapılmaya da pagan dönemden kalma bu gün birçok inanç, gelenek, yasaklama, mitolojik kahramanların vb. izini hala taşımaktadır (Agapkina, 1999, C. 2, s. 402). Hikâyede Palaga'nın ilk kez duygularına karşı zayıflık belirtisi göstermesi İlyas günü arifesine denk gelir. Evin karşısında bulunan kum adasında midye toplayan adamı görür ve kendisinin de anlayamadığı bir cesaretle adamın yanına gelir, ancak adamı görür görmez sandala atlacağı gibi kaçar, üstündeki elbiseleri çıkarmadan suya atlar. Evine girdiğinde üstü ıslaktır sanki sakinleşmiştir, ancak geceleyin içini kemiren düşünceler tekrar belirir ve kendisini saran hislerden kurtulabilmek umuduyla hemen nehre koşar ve başını suya daldırır. Halk inanışlarına göre, İlyas gününden sonra tüm kötü ruhlar suya girdiğinden ve suları kirlettiklerinden açık alanlarda yüzmek, suya girmek yasaktır. Bu günden sonra suya girenlerin vücudunda apse ve çıbanlar çıkabileceğine, kötü ruhların suya girenleri boğabileceğine inanılır (Agapkina, 2000, s. 562-563). Palaga ise, İlyas günü arifesinde adamı görmesi ve geceden sonra suya girmesiyle suda beliren kötü, şeytani bir şeyi kendine çekmiş olmaktadır. Kirlenen suya değmiş, bir nevi kendi de kirlenmiş veya kirlenmenin ilk adımını atmıştır. Zamansal ve mekansal düzlemde hikâyenin geçtiği yer ve zamanlara ait inanışlara bakacak olursak, Petrus günü olması, balıkçıların ava açılması, Palaga'nın eşini suyun kenarında beklemesi olumluya işaret ederken, arzu ve isteklerinin kendisini sardığı ve inanışa göre suyun kirlendiği bir gece olarak İlyas gününün belirtilmesi ise

olumsuza işaret etmektedir. Belirtilen her iki olayın gündüz ve gece düzleminde yaşanması da yine bir başka ikiliğe işaret etmektedir.

Son olarak eserdeki ikiliklerin bir diğeri de istek, sonrasında bu istekten duyulan pişmanlıktır. İstek ve pişmanlık arasındaki ince çizgide aslında kadın kahraman sürekli olarak acı çekmektedir, çok ihtiyaç duyduğu arzusu kendisine hiçbir zaman gerçekten istediği o mutluluğu verememiştir. Sürekli olarak kendisi ve düşünceleriyle alakalı gelgitler içerisinde acı çekmiş, sonunda ise kendisinde var olan tam olma hissini yerini bir boşluğa bırakmasıyla hikâyesi son bulmuştur.

Hikâyede Kullanılan Söz Sanatları

Söz sanatları bir metnin anlamını biçimlendirirken zengin bir içerikle yeni anlam olasılıkları yaratır. Konuşma dili, basın yayın dilinin yanı sıra edebiyatta yazının her türünde sıklıkla kullanılan söz sanatları, aktarılmak istenen gerçeği güçlü kılmasının yanında olumlu-olumsuz çeşitli duygu durumlarını ortaya koyabilmesi açısından düşünceleri vurgulamak, farklı imgeler çağrıştırmak, söylemi daha güzel ve etkili kılmak adına "Beyaz Suda" eserinde de genişçe yer etmektedir. Eserde belli başlı kullanılan söz sanatları arasında ise sembol (simge), imge, metafor, beti, benzetme ve kişileştirmeler sıklıkla kullanılmıştır.

Bilhassa eserin başlığı oluşturan beyaz ve su göstergeleri eser boyunca sembol olarak karşımıza çıkmaktadır.

« *Лето было тихое и ведренное, небо вместо голубого было белое, и озеро, глядевшее в небо, тоже казалось белым, только у самого берега в воде качалась тень от ветлы да от избы Корнея Бударки*» (Yesenin, 2014, s. 595)

Çevirisi: "Yaz vakti sessiz ve güneşliydi, gökyüzü mavi yerine **beyazdı**, gökyüzüne bakan göl de sanki **beyazdı**, yalnızca suyun kenarındaki bir **aksögüt** ağacından Korney Budarka'nın barakasına süzülen bir gölge sallanıyordu".

Palaga su kıyısındaki evinde kocasının dönüşünü beklemektedir. Kadın kahramanın yaşamı hikâye boyunca su ile ilgili betimlemeler ile başından geçenlerle paralellik taşımaktadır. Buna göre, hikâyenin başlangıç betimlemesi olan yukarıdaki ifadeyle Palaga'nın yaşamı benzerlik gösterir. Su ve Palaga her ikisi de "temizdir", berraktır. Burada su ifadesi temizliği simgelemektedir. Gökyüzünün ve gölün renklerinin beyazlığını ise bu kısımda saflığın sembolü olarak ele alınabilir.

Hikâyenin girişinde aktarıldığı gibi, Palaga'nın yaşamı tıpkı suyunki gibi temiz, berrak, dingin ve sakindir. Yaşam olağan döngüsü içerisinde akmaktadır. Su ve beyaz renk ile Palaga'nın yaşamı arasındaki sembolik aktarımların yanı sıra, benzerlikler de sunulmaktadır. Sunulan cümlede aktarıma canlılık katması adına metaforlara da yer verildiği görülmektedir.

Burada “gökyüzüne bakan” ve “gölge sallanıyordu” ifadeleri buna örnek olarak verilebilir.

Bir sonraki cümlede tıpkı yukarıdaki ifadeyle bulunduğu gibi aksöğüt ağacı dikkat çekmektedir:

«Одинокая **ветла** под окошком роняла пух, **вода** ещѣ тише **обнимала берег**» (Yesenin, 2014, s. 595)

Çevirisi: “*Camın yanındaki yalnız aksöğüt ağacı polenlerini döküyor, su daha da sessiz bir şekilde kıyıya sarılıyordu*”⁴

Söğüt ağacı Yesen’in peyzajlarına yansıyan çok çeşitli bitki dünyasında yer alan bir ağaç imgesidir. Şiirlerinde kayın, kavak, çam, meşe ağacı gibi 20’den fazla türe rastlandığını belirten Korbek, çalışmasında Yesen’in doğayı canlı, sürekli bir devimin içinde algıladığını, doğadaki tüm canlıların, insan gibi düşünebilen, hayal kuran, acı çeken, sevinen varlıklar olduğunu aktarır (Korbek, 2006, s. 84). Söğüt ağacının birçok imgesi olabileceği gibi, üretkenlik, bereket ve büyüme enerjisinin yanı sıra kültürel-dilbilimsel ve folklorik bir öge olarak bakıldığında, bilhassa da Slav dillerinde dişi cins ekine de sahip olmasıyla, kadını simgeler (Eventov, 1979, s. 115; Agapkina, 2014, s. 293). Edebi eserlerde söğüt ağacının özellikle de Doğu Slavlarda kadını sembolize ettiği alanlar şiirlerdir. Düz yazı türündeki eserlerde ise, kadınla bağı, benzerliği olan bir varlık, sanki onun yansıması şeklinde yer eder (Agapkina, s. 293-294). Söğüt imgesi, eserin başında ağaçtan ve kulübeden yansıyan gölgelerin suya düşmesiyle Palga, su ve ağaç arasında bir bağ ortaya koymaktadır. Gölgenin varlığı bir nevi karanlığı, belirsizliği çağrıştırmaktadır. Ağaç, ikinci olarak ise, Palaga’nın eşini beklediğini öğrendiğimiz ve içinde kıpırdanmaların yaşandığı anda belirlemektedir: “*Camın altındaki yalnız aksöğüt ağacı polenlerini döküyor, su daha da sessiz bir şekilde kıyıya sarılıyordu*” Burada ağaçtan dökülen polenler önceden yaşanacak bir kopuşun, ayrılığın habercisi olabileceği gibi, suyun varlığı da hareketlenmelerin habercisi olarak gözükmektedir. Üçüncü ve son olarak ise ağaç, Palaga önce yüz verdiği sonrasında ise, ona yaklaştığında kendisini geri çevirdiği adamın darbelerinden sonra son bölümde kendini gösterir:

«Вода от холода посинела, **ветла**, стоявшая у избы Корнея, нагнулась и стряхнула в неё свои желтые листья» (Yesenin, 2014, s. 600).

Çevirisi: “*Su soğuktan mavileşti (donda), Korney’in kulübesinin yanında duran aksöğüt ağacı büküldü ve sarı yapraklarını suyun içine bıraktı (silkti)*”

Palaga kendini korumuştur, kendisiyle gurur duyar ancak arzularını gerçekleştirememenin de verdiği ıstırapla kalır. Ağacın bükülmesiyle Palaga’nın durumu benzerlik göstermektedir. Ağaç yapraklarını dökmüştür,

bükülmüştür tıpkı Palaga gibi solmuştur. Ağacın yanı sıra suyun varlığı da kadının fiziksel ve ruhsal durumu hakkında bilgi vermektedir: “Su soğuktan mavileşti” ifadesindeki mavi rengi herhangi bir şeyin mavi rengine dönüşmesinin yanı sıra kişinin soğuktan donan el, bacak, dudak gibi uzuvlarının soğuktan donma sonrası morarması, sonrasında mavi rengini alması durumlarında kullanılır. Bunun yanında Rus mantalitesi sözlüğünde renk, ilahi anlaşılmazlığın ve ölümcül yıkımın rengi olarak aktarılmaktadır (Kolesov vd., 2014, 242). Bu bakımdan bu betimlemede sanki su ile Palaga’nın fiziksel durumları arasında bir bağlantı vardır. Bu olaydan sonra Palaga’nın dürtüleri kısa bir süreliğine de olsa tıpkı donan bir su gibi durur. Renk ise ölümcül yıkımın yaklaştığını haber verir ve ölümcül yıkım eşinin hastalığı ve işlediği eylemde kendini gösterir.

Yesenin’in eserlerinde metafor kullanımları geniş bir yer kaplar. Kimi zaman metafor kullanımları cansız olana canlılık katmak adına evrenin ruhani yönden algılanışı (Земля молитвенником красным/Пророчит богаостную весть ‘Dünya kızıl bir dua kitabıdır/ Müjdeyi kehanet eder), âşık olunan kişinin hayali gibi (Зерна глаз твоих осыпались, завяли ‘Gözlerinin taneleri ufalanmış, solmuş) tematik olarak ayrılabilir. Yesenin’in eserlerinde ise fiiller metafor kullanımında oldukça belirgin bir yere sahiptir (Russkaya literatura XIX-XX vekov, 2013, s. 151):

«Палага считала, дни, когда Корней должен вернуться, молила св. Магдалину, чтобы скорее наставали холода, и чувствовала, что **кровь** в ней с каждым днём начинает **закипать** всё больше и больше» (Yesenin, 2014, s. 595)

Çevirisi: “*Palaga Korney’in döneceği günleri sayıyor, Aziz Magdalena’ya bir an önce soğuklar bastırın diye dua ediyor, **kanının** her geçen gün daha da fazla **kaynamaya** başladığını hissediyordu.*”

Buradaki *kanı kaynamak* metaforu bize bir ilgi veya benzetme anlamı vermesinin dışında su gibi sıvı olan nesnelerin ısı değişimi sonucu görülen özelliklerinden olan “*kaynamak*” fiili ile Palaga’nın yine sudaki hareketlenmelerle ilintili olarak duygu ve dürtülerinde hareketlenme başladığını aktarır.

Palaga’nın içinde yaşanan değişimler dış görüntüsüne de yansımaktadır. Yazar burada anlatım gücünü kuvvetlendirmek adına hem kadın kahramana hem de hikâyenin diğer kahramanlarının daha iyi anlaşılabilmesi için benzetmelere başvurmuştur:

«Губы её делались красными, **как калина**...она чувствовала, что голова её кружится, ноги трясутся, а щѣки так и горят» (Yesenin, 2014, s. 595).

⁴ Su... kıyıya sarılıyordu şeklindeki Türkçe aktarım anlatım açısından daha uygun olabilir.

Çevirisi: “Dudakları **gilaburu**⁵ **gibi** kızardı... başının döndüğünü, bacaklarının titrediğini yanaklarınınsa yandığını hissetti.”

«Когда мужик обернулся и, взглянув на неё своими **рыбыми холодными глазами**, ехидно прищурился» (Yesenin, 2014, s. 596).

Çevirisi: “Adam döndü, kadına **balık gibi donuk gözlerle** bakıp kurnazca gözlerini kıstı”.

Bu örneklerde de görüleceği, üzere, eserde karşılaştırma sanatının kullanımı çoğunlukla benzetme edatı olan “gibi” (как) edatı ve bunun yanı sıra Rusçada ismin araç durumu çekiminin benzetme işlevi ile yerine getirilmektedir. İlk örnekte renk benzerliği açısından benzetme yapılmıştır. İkinci cümlede ise balık sözcüğünün kullanılması tesadüf değildir: balık, “soğuk kanlı, gizemli, kayıtsızlık ve soğukluk” özellikleri yansıtan bir canlıdır (Kolesov vd., 2014, 198). Açıklamalardan da anlaşılacağı üzere çok da olumlu olmayan bu betimlemenin, hikâyede ilk tehlike arz eden kişinin tasvirinde kullanılmış olması tesadüf değildir.

Eşinin özlemini çeken Palaga’da artık birtakım hisler uyanmaya başlamış durgun su hareketlenmişti. Suyun hareketlenmesi, sevgi ve şefkatle yapılan bir eylem olan “sarılmak” fiili ile aktarılarak su kişileştirilmiş, kişileştirme sanatı kullanılmıştır. Burada sanki su - Palaga olarak- ve kıyının -midye toplayan adam- buluşması, yakınlaşması aktarılmaktadır. Bu kısım bize bir nevi Palaga’nın gölün ortasındaki adacıkta midye toplayan adamın buluşmasının sinyalinin vermektedir.

«Свечерело уже совсем, и **по белой воде** заскользила на песчаный островок, поросший хворостом, утлая, маленькая лодочка» (Yesenin, 2014, s.596).

Çevirisi: “Akşam tamamen çöktü ve pek de sağlam olmayan, küçük bir sandal **beyaz suyun** üzerinde, çalılarla kaplı kumlu adaya çıktı”

Burada Beyaz suyun üzerinde var olan huzuru bozmaya gelen bir hareket söz konusudur. Belki de burada sağlam olmayan küçük sandalın Palaga’nın karşılaştığı adamı imgelediğini düşünebiliriz. Hikâyeyi okuduğumuzda yazarın betimleme için seçtiği sözcüklerin çok da tesadüf olmadıklarını görebilir, sandal alegorisi ile sınıca yaklaşan bir adamın varlığına işaret ettiği düşünülebilir. Olayın akşam saatinde gerçekleşmesi, beyaz suya bir sandalın yaklaşması, burada suyun Palaga olarak imgelendiğini düşünürsek sandalda suya yaklaşan adam olarak değerlendirilebilir. Sandal suyun alanına girdiği gibi adam da Palaga’nın özel alanına girmiştir.

Anlatımı kuvvetlendirmek adına metafor ve benzetme kullanımları devam etmektedir:

«Лицо его было молодое, только что покрывшееся пухом, **глаза горели** задором и смелостью» (Yesenin, 2014, s. 597).

Çevirisi: “Henüz yeni tüy kaplanmış yüzü gençti, **gözleri** coşku ve cesaretle **parlıyordu**.”

Parlamak olarak çevrilen, “yanmak” anlamına gelen “гореть” fiili burada metafor kullanım olarak karşımıza çıkmaktadır.

«Уже погасла заря, **месяц выплыл с белыми рогами** над полем, и небо из белого обратилось в темно-голубое...» (Yesenin, 2014, s. 598).

Çevirisi: “Şafak çoktan sönmüş, **ay** tarlanın üzerinde **beyaz boynuzlarıyla yükselmişti**”

“sönmek” anlamına gelen *заснуть* fiili, bu cümlede şafağın geçip gitmesi, batması olarak kullanılmış, fiil şafağın sönüp gitmesi anlamında ilgi yoluyla metafor işlevini yerine getirmiştir.

Cümlede kullanılan “beyaz boynuzlu ay” betimlemesiyle hilal şeklinin okuyucu da canlanması amaçlanmıştır. Belli bir bağlamda bir sözcüğü gerçek anlamının dışında kullanarak daha da belirgin ve güzel kılmayı amaçlayan bunun yanında eğretileme, benzetme biçimlerini de alabilen bir söz sanatı olan imgelemeden söz etmek mümkündür. Bununla birlikte “beyaz boynuzlu ay” ifadesinin burada üstü kapalı bir ifade, örtmece olarak kullanıldığını da var sayabiliriz. En basit şekliyle ayda beliren boynuzlar bir ihanetin habercisi olabilir.

Beyaz boynuzlu ay ifadesi ile hem imgeleme hem de kişileştirme sanatlarından da bahsedilebilir. Ayın iki ucu boynuzla benzetilerek canlı hayvanlarda görülen özellik aya atfedilmiş böylelikle hem kişileştirme hem de benzetme yapılmıştır. Korbek, yazarın ay imgesi ile ilgili genel bir yargıya varmanın zor olduğunu, sınır tanımayan düş gücüyle ay imgesini çok çeşitli metaforlarla eserlerine taşıdığını, buna karşılık ay, yıldız gibi imgeleri daha çok hayvan ya da hayvan organlarına benzettiğini, bu bakımdan köy yaşamını çağrıştıran metaforlar kullandığını söylemektedir (Korbek, 2006, s. 81). Bizce buradaki ifadelerde köy yaşamını anlatmasının yanı sıra, belirtildiği gibi bir ihanetin imgeleneceği söz konusu olabilir.

Eserde anlatımı kuvvetlendirmek adına kullanılan bir başka söz sanatı ise Rusçada epitet olarak adlandırılan betilerdir. Beti kavramı sözbilim ile ilişkili olup biçimi inceler, söylemin anlatımsallığını göz önünde bulundurur. Zeynep Kiran ve Ayşe E. Kiran’a göre, beti belirtili söylemsel, özgür, ölçülebilir ve işlevsel yapıdadır (Kiran ve E. Kiran, 2013, s. 393). Özgüllüğü hemen

⁵ Bilimsel ismiyle viburnum opulus, minik kırmızı toplara sahip salkım şeklinde meyveleri olan bir bitkidir.

algılanabilen söze parçası olan betilerde konuşma ya da söylem zincirinde sözcüklerin birleşim ve bir araya gelme kurallarının olağandan farklı olması söz konusudur:

«Палага изо дня в день сидела на крыльчке и смотрела то в ту сторону, где чернея, торчали камни на выветренном месте, то на **молочное небо**» (Yesenin, 2014, s. 596).

Çevirisi: “Palaga her gün verandada oturuyor, **süt renkli (ya da bir süt gibi beyaz)** gökyüzüne bir rüzgârın aşındırdığı yerde kararan silüetleriyle yükselmiş olan kayalıkların olduğu tarafa bakıyordu”.

Rus dilinin ulusal derleminde koyu renkle çizili ifadenin dilde ne kadar yaygın olduğunu istatistiksel olarak ortaya koyabilmek adına ana arama motorunda 131 milyon 528 bin farklı türdeki belgenin arasından, 379 milyon 949 bin 715 cümle incelenmiş ve bu verinin içinden sadece söz konusu ifadenin yalnızca 7 kere kullanım alanı olduğu görülmüştür. Söz konusu söz öbeğinin kullanım tarihleri ise sırasıyla şu şekildedir: 2017, 1954, 1941, 1936, 1928, 1921, 1917’dir. Bu durum bize benzer söz öbeklerinin nadiren bir ara geldiklerini açıkça göstermektedir.

Rusçada beti (epitet) bir kelimenin tanımını, ifadesini, telaffuzun güzelliğini ifadecilik gücüyle etkileyen sözcüktür. Esas olarak dilde sıfatlarla ifade edilebilmesinin yanı sıra (**печальный рёв** ‘hüzünlü kükreme’, **весёлый ветер** ‘neşeli rüzgâr’), zarf (**между тучами и морем гордо реет Буревестник** ‘bulutlar ve deniz arasında **gururla süzülüyordu** yelkovan kuşu⁶), isim (**веселья шум** ‘eglençeli gürültü’) ve sayılarla (**вторая жизнь** ‘ikinci yaşam’) da ifade edilebilir (Rozendal, 2011, s. 395).

Beti kullanılan diğer örnekler ise şu şekildedir:

«Парень навалился на её колени; она плотно прикусила губу, и на подбородок её скатилась **алая струйка крови**». (Yesenin, 2014, s. 599).

Çevirisi: “Adam kadının dizlerine abandı, Palaga sıkıca dudakını ısırды ve **kızıl bir kan damlası** çenesinden aşağı yuvarlandı”

« В церкви она молилась тоже только об одном...но молитвенные мысли её мецались с воспоминаниями о **жгучей любви**7...» (Yesenin, 2014, s. 597).

Çevirisi: “Kilisede yalnızca bir şey için dua ediyordu...ama dua eden düşünceleri **yakıcı aşkın** hatıralarıyla karışıyordu”

Palaga’nın su ile ilişkili olarak bir durgun bir hareketli geçen bekleyiş dönemi yine başka durgun bir dönemin ardından suyla birlikte tekrar hareketlenir, ancak bu hareketlenme kendisine beklediği gibi bir sevinç değil, belirsizlik ve karanlık getirir. Bu durum bir sonraki cümlede kullanılan kelime seçimleriyle de bilhassa hissedilir:

«Небо подернулось облаками, **река уже не так тихо бежала**, как летом, а пенилась и шумела; Палага каждый день ждала мужа и наконец он вернулся. В тот день **по воде шёл туман**... она взглянула на него... Корней был как скелет, из заросшего лица торчал один только длинный нос, щеки провалились, грудь ушла в плечи» (Yesenin, 2014, s. 600).

Çevirisi: “Gökyüzü bulutlarla kaplıydı, **nehir yazın olduğu gibi o kadar sakin akıyor**, köpürüyor, kabarıyordu; Palaga her gün eşini bekliyordu ve eşini nihayet döndü. O gün **suyun üzerinde sis vardı**... Palaga kocasına baktı... Korney bir iskelet gibiydi, sakal kaplı yüzünden sadece uzun bir burun görünüyordu, yanakları içe göçmüş, göğsü omuzlarının içine geçmişti”

“Nehir o kadar sakin akıyor, köpürüyor, kabarıyor” ifadesi bize bir hareketlenme olacağını bir olay yaşanacağını gösterirken, “suyun üzerindeki sis” ifadesi sadece bir hava olayını anlatmasının dışında su ile özdeşleşen Palaga’nın üzerine çökecek olan olumsuz bir durumun habercisidir. Sis, görmeye engel olan su buharı birikimi; belirsizliğe ve karanlığa neden olan, görmeyi, analiz etmeyi engelleyen puslu hava; buradan zihin ve düşünceleri karışıklığa götüren, karışıklık yaratan, bunun sonucunda üzüntü ve can sıkıntısına neden olan durum olarak tanımlanmaktadır (Kolesov vd. 2014, s. 404). Sis, aynı zamanda çevremizi ve etrafımızdaki olayları anlamayı engelleyen, bilinci karartan, kapatan durumların ifadesi için de kullanılmakta, hüznün sembolü kabul edilmektedir (Kolesov, 2014, s. 404). Bu açılardan baktığımızda yazar suyu kaplayan bir sisten bahsederken bilinçli olarak kullandığı kelime seçimleriyle esasında metin boyunca çelişkiler içerisindeki kahramanın hüzünlü sonuna ve üzüntüsüne dikkat çeker. Bu bakımdan sis burada kahramanın üzüntüsünün imgesi olarak değerlendirilebilir. Metafor sanatı olan alegori olarak da değerlendirilebilir.

Sonuç

Oldukça sadece ve kısa olan eser, derinlemesine incelendiğinde anlatım açısından birçok zenginliği barındırmaktadır. Bu zenginlik yazarın her bir kelimeyi özenle seçtiği cümlelerde ve bu cümlelerin anlam

⁶ Yelkovangillerden martı büyüklüğünde okyanus kuşu.

⁷ Söz konusu yakıcı ateş ifadesinin de dilde ne kadar yaygın olduğunu istatistiksel olarak ortaya koyabilmek adına Rus dili ulusal derlemi ana arama motorunda 131 milyon 528 bin farklı türdeki belgenin arasından, 379 milyon 949 bin 715 cümle incelenmiş ve bu verinin içinden sadece söz konusu ifadenin tıpkı yukarıdaki örnekte olduğu gibi 7 kere kullanım alanı olduğu görülmüştür. Söz konusu söz öbeğinin kullanım tarihleri ile sırasıyla şu şekildedir: 2010, 1973, 1968, 1946, 1923, 1885, 1851’dir.

aktarmalarının zenginliğini yansıtmak adına kullandığı söz sanatlarında açıkça görülmektedir.

Su, beyaz ve mavi renkleri, akağaç, sandal, gölge, boynuzlu ay, sis, buz, donmak, Petrus günü, İlya günü sözcükleri eserdeki olaylar hakkında ipucu veren, yazarın düşüncesinin, aktarmak istediklerinin tamamlayıcısı olan belli başlı kelimeler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Su eserde birçok çağrışıma barındıran bir göstergedir. Eserde farklı gösterenlere sahip olan su zıtlıklar yansıtır. Palaga'nın yaşamında iyi ve kötü anlamda bir rolü vardır. Su kahraman için hem başlangıçların hem de bitişlerin noktasıdır. Su durgunken de hareketliken de tıpkı bir insan yaşamı gibi daimî olarak devinim halindedir. Bu bakımdan su esasında bir insan yaşamındaki döngüleri temsil etmektedir. Temizlik gibi tek bir olguyu yansıtmamasının yanında eser içinde kötülük, kötülüğün başlangıcı, bitiş ve kayıplar gibi birçok zıt kavramın da imgesidir de aynı zamanda. Yazar su kavramını ustalıklarla eserde kullanarak Palaga'nın hayatındaki durgun ve hareketli dönemleri yumuşak geçişlerle okuyucuya sunabilmiştir. Suda yaşanan en ufak bir hareketlenme Palaga'nın hayatında yaşayacağı olaylara işaretler. "Yaz vakti sessiz ve güneşliydi, gökyüzü mavi yerine beyazdı, gökyüzüne bakan göl de sanki beyazdı, yalnızca suyun kenarındaki bir aksögüt ağacından Korney Budarka'nın barakasında süzülen bir gölge sallanıyordu" ifadesi tesadüfen seçilmiş kelimeler bütünüünün ötesinde hikâyenin devamından ipuçları yansıtmaktadır. Gündüz vakti aydınlığı içermektedir, yaşamın bu evresinde her şey gökyüzü gibi beyaz, su gibi berraktır. Kadını sembolize eden ağaç Palaga'yı yansıtmaktadır. Palaga'nın kocasıyla yaşadığı eve gölge düşmesi Palaga'nın evine getireceği gölge gibidir. Buradaki aksögüt, evine gölge/karanlık getiren kadını imgelemektedir. "Camın yanındaki yalnız aksögüt ağacı polenlerini döküyor, su daha da sessiz bir şekilde kıyıya sarılıyordu" ifadesinde ağacın polenlerini dökmesi yaşanacak kayıplara işaret ederken, suyun karaya sessizce sarılması Palaga'nın yaptıklarında ileriye giderek fiziksel bir eyleme yaklaşacağını göstermektedir. Bunun yanında, suyun kıyıya sarılması, Palaga'nın sandalıyla midye toplamak için kıyıya çıkan adamla olan yakınlaşmasını çağrıştırmaktadır adeta. "Akşam tamamen köktü ve pek de sağlam olmayan, küçük bir sandal beyaz suyun üzerinde, çalılarla kaplı kumlu adaya çıktı" ifadelerinde sandalın Palaga'nın yaşam döngüsünü yansıtan su yüzeyinde gezinmesi kadın kahramanın yaşamına yönelik yeni bir gelişmeyi gösterir. Olayın güneş battıktan sonra akşamleyin gerçekleşmesi, karanlığın kötülüğü çağrıştırmaması, olumsuz olayların yaşanacağına işaret eder. "Su soğuktan mavileşti (dondu), Korney'in kulübesinin önünde duran aksögüt ağacı büküldü ve sarı yapraklarını suyun içine bıraktı (silkti)" bu ifadelerde Palaga sandaldaki adamla flörtleşmesinden sonra dayak yemiştir, kendisini bir anlamda korumuştur ancak içinde beliren duygular körelmemiştir, bu duyguların gerçekleşmemesi de kendisini mutsuz etmektedir. Bu durum ağacın bükülmesi, yaprakların dökülmesi, içten

çe yaşanan fiziki, manevi kayıp ve eksiklikleri aktarmaktadır. Suyun donması, renk değiştirmesi ise, havaların soğuduğunu bu bakımdan eşinin gelişinin habercisi olmasının yanında, mavi renk ölümcül yıkımı sembolize ettiğinden, eşler arasında girecek olan soğukluğun da habercisidir.

Su eserin tamamındadır. Yazar, Beyaz Su'yu kastederken, bu ifadeye alternatif olarak su (voda) sözcüğünü on beş; nehir sözcüğünü dört, göl sözcüğünü ise bir kez kullanmaktadır. Beyaz Su'da ifadesinin büyük harflerle yazımı metin içerisinde iki yerdedir: birincisi belirgin olarak köy yolunu, ikincisi eve dönüş yolunu tarif ederken kullanıldığı kısımlardır ki bu kullanımlarda da yer adı işlevini yansıtmaktadır. Küçük harfle yazılan beyaz su ifadesi ise bir kez, yabancı sandalın su yüzeyinde görüldüğü cümlede kullanılmaktadır. İfadenin burada küçük harflerle suyu betimlemek üzere kullanılmış olması bir yer adına işaret etmesinden çok saflığını henüz kaybetmemiş olan Palaga'yı işaret etmesinden kaynaklıdır. Su sözcüğünün tek başına kullanıldığı cümlelerde ise sözcük, duran olaylarla daha çok ilintili durumlarda kullanılmışken, nehir sözcüğü daha çok hareket ve akışın olduğu olay ve durumlar söz konusu iken tercih edilmiştir. Eserin de başlığına yansımış olan suyun, berraklığı, dinginliği temsil etmesinin yanında, kocasına verdiği sadakat yeminine karşı gelen ancak doğasına karşı koyamayan bir kadını da imgelediğini söylemek mümkündür.

Birbiri ile bağlantılı sözcük akışları ve olay döngüsü çoğunlukla birbirini tamamlayan zıtlıklar çerçevesinde aktarılır. Sabah-akşam, gündüz-gece, yaz-kış, istek-pişmanlık, iç ve dış mekânda yaşananlar, durağanlık ve dinginlik-hareket ve canlılık hepsi iç içe girerek hikâyeyi tamamlayıcı unsurlar olarak eserde yer etmektedir. Hikâye, her şeyden önce köyde yaşayan bir kadının kocasına ihanetinin çok ötesinde özünde yorumlanmayı, sayfaları katlanarak genişletilmeyi bekleyen bir eserdir.

Kendi içinde döngülerden ibaret olarak yaşam gibi hikâye de başladığı yerde bitmekte, bittiği yerde başlamaktadır. Yazarın söz sanatlarını ustalıklarla kullanması, sembollerden imgelere geçiş yapması, gelecek olayları esasında her bir yaşanan olay öncesi cümle dizileriyle aktarabilme yetisi, kelimeleri kullanmadaki ustalığı ve bunu yaparken okuyucuda çağrışımsal bir yöntem izlemesi şair-yazar olarak Yesenin'in kendine has stiline işaret eden en güçlü noktalarıdır.

Kaynakça

- Agapkina T.A. (1999), "İlin den", *Slavyanskije drevnosti: etnolingvistiçeskiy slovar: v 5 tomah*, Moskva: mejdunarodnie otnoşeniya: Tom 2, 402-405.
- Agapkina, T.A. (2002), *Mifologiçeskie osnovi slavyanskogo narodnogo kalendarya. Vesenne-letniy tsikl*, Moskva: İndrik.

- Agapkina, T.A. (2014), “Simvolika derevev v traditsionnoy kulture slavyan: iva, verba, rakita (rod Salix)”, *Slavyanskiy almanah*, Moskva: №1-2: 283–302.
- Beregova, O. (2013), *Simboli slavyan*, Spb: Dilya.
- Dal, V. İ. (1880-1882), *Tolkoviy slovar jivogo velikoruskogo yazıka*: 4 t., Moskva: izd. Knigoprodavtsaütıpografa.
- Dal, V.İ. (2014), *İllyustrirovanniy tolkoviy slovar jivogo velikoruskogo yazıka*, Pod. Redaktsiey V.P. Butromeeva, Moskva: OLMA Media Grupp.
- Dmitriev V., Dimçenko L. (2010), *Osnovi religiovedeniya*, Spb: SpetsLit.
- Dudaereva M.A. (2020), “Paradoksı hudojestvennogo prostranstva v rasskaze S.A. Yesenina “U Beloy vodi”: Kulturologičeskoe rassledovanie”, *Jurnal Kulturologiya*, Seriya: Poznanie, 3:12-15.
- Eventov, İ. (1979), “Çelovek i priroda v lirike Esenina”, *Voprosı literaturi*, 11: Noyabr: 84-115.
- Kıran Z., Kıran Eziler A. (2013), *Dilbilime Giriş: Dilbilgisinden Dilbilime*, Ankara: Seçkin yayınları.
- Kolesov, V.V., Kolesova D.V., Haritonov A.A. (2014), *Slovar russkoy mentalnosti v dvuh tomah. Tom 1. A-O*, St. Petersburg: Zlatoust.
- Korinskiy A.A. (2011), *Narodnaya Rus: kruglyy god skazaniy, poveriy, obiçaev i poslavits russkogo naroda*, Moskva: Ast-Astrel.
- Kotoviç, O.O., Kruk İ.İ. (2010), *Zolote pravila narodnoy kulturi*, Minsk: Audakatsiya i vıhavanne.
- Korbek, K. (2006), *S.A. Yesenin'in Şiirlerinde Doğa Kavramı*. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Batı Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Slav Dilleri ve Edebiyatları Bilim Dalı, İstanbul.
- Maltsev, A.İ. (2002), *Belovodye: Pravoslavnyanskaya entsiklopediya. T. 4: Afanasii-Bessmertie*, Moskva: Pravoslavnyaya entsiklopediya.
- Nekrilova, A.F. (1991), *Kruglyy god. Russkiy zemledelçeskiy kalendar*, Moskva: Pravda.
- Russkaya literatura XIX.-XX. vekov v 2 tomah (2013), *S.A. Yesenin: Tvorçeskiy put*, Tom 2:148-173, Moskva: izd. Moskovskogo universiteta.
- Yesenin S.A. (2014), U beloy vodi. *Maloe sobranie soçineniy* içinde (ss.595-602). Spb.: Azbuka, Azbuka-Attikus.